

SANASTO RY
Annankatu 29 A 25
00100 Helsinki
Puh. (09) 5629 3310

LAUSUNTO

12.8.2011

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
PL 29
00023 Valtioneuvosto

ASIA: Komission teollis- ja tekijänoikeusstrategiaa koskeva tiedonanto (KOM(2011) 287 lopullinen)

Sanasto ry kiittää mahdollisuudesta lausua komission teollis- ja tekijänoikeusstrategiaa koskevasta tiedonannosta. Sanasto ry on valtakunnallinen kirjailijoiden ja kääntäjien tekijänoikeuksia hallinnoiva tekijänoikeusjärjestö. Sanasto valvoo, yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa, kirjallisuuden alan tekijöiden oikeuksia ja etuja. Sanaston jäsenjärjestöjä ovat Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen tietokirjailijat ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry ja Finlands svenska författareförening rf.

Tämän lausunnon Sanasto ry antaa yhdessä kaikkien edellä mainittujen jäsenjärjestöjensä kanssa.

Toivomme, että muotoiltaessa Suomen kantaa tiedonannon sisältämiin asiakokonaisuuksiin, otettaisiin huomioon seuraavaa:

Kollektiivihallinnointia koskeva lainsäädäntökehys ja eurooppalainen tekijänoikeussäännöstö

Kollektiivihallinnon kehitys

Komissio linjaa tiedonannossaan strategisia ratkaisuja teollis- ja tekijänoikeuksien osalta eurooppalaisten sisämarkkinoiden luomiseksi ja tuo esiin mahdollisuuden yhteisen tekijänoikeussäännösten kehittämistä.

Yhdymme komission näkemykseen siitä, että teollis- ja tekijänoikeudet tulee nähdä vahvoina omistusoikeuksina ja tekijänoikeuspolitiikassa on pyrittävä mahdollistamaan lainsäädäntöön. Suomessa sivistysvaliokunta on esittänyt lausunnoissaan, että

”..vahva tekijänoikeussuoja on edellytys sille, että laadukkaita ja monipuolisia sisältötuotteita ja -palveluja on kansalaisten saatavissa, ja tekijänoikeussuoja mahdollistaa työtä sisältöjen tekijöille, jatkojalostajille ja jakelijoille.” (SiVL 12/2010 vp ja 21/2010 vp).

Toteamme, että sivistysvaliokunnan näkemys on otettava lähtökohdaksi myös komission tiedonannon perusteella Suomen kantoja muodostettaessa.

Suoran sekä kollektiivisen oikeuksien lisensoinnin edellytykset on turvattava. Pohdittaessa erilaisia eurooppalaisia ratkaisuja lisensoinnin sääntelemiseksi on ehdottomasti otettava huomioon se, että eri toimijat lisensoivat tuotteitaan hyvin erilaisista lähtökohdista. Oikeudenomistajan tulee lähtökohdaisesti saada valita, haluaako hän lisensoida teostaan suoraan vai tulisiko sitä lisensoida jonkin kollektiivisen järjestelyn nojalla.

OKM:n ”Creative Content in a European Digital Single Market: Challenges for the Future” koskevassa muistiossa 1.2.2010 esitetään Suomen kantana, että

”Oikeuksien lisensoinnin yksinkertaistaminen ja helpottaminen rajat ylittävien verkkopalveluiden edistämiseksi on sinänsä kannatettava tavoite. – – Suomi katsoo, että pakollista oikeuksien kollektiivihallinnointia ei voida kaikissa tapauksissa edellyttää ja että mahdollisten toimenpiteiden tulee perustua lisensoinnin kaikkien osapuolten kokemiin hyötyihin vastauksena kysyntään.”

Yhteinen eurooppalainen tekijänoikeussäännöstö

Komissio esittää eurooppalaisen tekijänoikeussäännöstön laatimista (”European Copyright Code”), joka voisi sisältää EU:n tekijänoikeusdirektiivien kodifioinnin ja oikeuksien harmonisoinnin.

Mielestämme unionissa on jo toimiva tekijänoikeusjärjestelmä, jota voidaan ja jota tulee kehittää ennen kaikkea markkinoiden ja toimijoiden itsesääntelyn kautta. Yksi eurooppalainen tekijänoikeussäännöstö voisi olla mahdollista säätää, mutta se olisi todennäköisesti aivan liian kankea nopeasti muuttuvassa tekijänoikeusympäristössä.

Käyttäjien luoma sisältö

Komission mukaan ”käyttäjille, jotka haluaisivat sisällyttää internetistä lataamaansa tekijänoikeudella suojattua aineistoa omiin teoksiinsa, olisi oltava käytössä yksinkertainen ja tehokas lupajärjestelmä”. Mielestämme tämä on sinänsä kannatettava ajatus, mutta sisältää useita tekijöiden oikeuksien turvaamista koskevia kysymyksiä ja ongelmia.

Tekijöiden moraalisten oikeuksien kunnioittaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tekijälle saattaa olla myös hyvin merkityksellistä, missä yhteydessä hänen teoksensa julkaistaan. Teoksen saattamisesta väärään yhteyteen saattaa jopa muodostua suoranaista haittaa.

”Harrastelijan” käsitteeseen on myös syytä kiinnittää huomiota. Vaikka tekijänoikeudella suojattua teosta osana omaa teostaan käyttävä henkilö toimisi itse puhtaasti vailla taloudellisia intressejä, voi esimerkiksi uuden teoksen julkaiseva verkkopalvelu tai -sivusto hankkia tuloa tällaisen julkaisutoiminnan avulla. Tällaista toimintaa ei tulisi sallia ilman, että alkuperäisten teosten tekijä otetaan arvoketjussa huomioon.

Käyttäjien luomaa sisältöä koskevien ratkaisumallien kehittämistä on tehtävä läheisessä yhteistyössä oikeudenhaltijatahojen kanssa.

Maksut yksityisestä kopioinnista

Yksityistä kopiointia kompensoivat hyvitysmaksut ovat romahtaneet Suomessa puoleen kahdessa vuodessa, vaikkei yksityisen kopiointin vähenemistä ole havaittu.

Käsityksemme mukaan myös kirjallisuuden alan teosten yksityinen kopiointi on lisääntynyt viime vuosina. Uutta kopiointia esiintyy enimmäkseen laitteilla, jotka eivät toistaiseksi kuulu hyvitysmaksun piiriin.

Tekijöiden kannalta on erittäin tärkeää, että hyvitysmaksun piiriin kuuluvaa laitekantaa arvioidaan tasaisin väliajoin ja maksun piiriin kuuluvia laitteita päivitetään. Näin tekijöille turvataan aidosti mahdollisuus saada sopiva hyvitys tekijänoikeussuojan alaisten teostensa yksityisestä kopioinnista, jonka kulloinkin käytössä oleva laitekanta mahdollistaa.

Kannatamme komission esitystä hyvitysmaksujärjestelmän kehittämiseksi. Mielestämme hyvitysmaksujärjestelmän tulisi olla laaja ja kattaa kaikki laitteet, joita käytetään teosten yksityiseen kopiointiin.

Piratismi

Piratismi eri muodoissaan on eräs merkittävimmistä uhista toimivien sisämarkkinoiden kehitykselle, sisällöntuotannolle sekä kulttuurille. Erityisesti internetpiratismi vaikeuttaa laillisten verkkopalvelujen perustamista yritysten joutuessa kilpailemaan laittoman ilmaistarjonnan kanssa. Sivistysvaliokunta on todennut mietinnössään (SiVL 12/2010 vp), että kansallisesti ja EU-tasolla on ryhdyttävä päättäväisesti toimiin piratismiin vähentämiseksi.

Esitämme, että sivistysvaliokunnan mainitsemaan toimiin on ryhdyttävä viipymättä ja turvattava luovan talouden toimintamahdollisuudet.

Komissio on tuonut tiedonannossaan esille piratismiin torjumisen kansalaisia valistamalla. Mielestämme tekijänoikeustietämyksen kasvattaminen ja säännöksistä tiedottaminen on erinomainen keino saada eri tahot ymmärtämään piratismiin haitalliset vaikutukset kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Valistamisen lisäksi piratismiin torjumiseksi on lainsäädäntöön saatava riittävän tehokkaita keinoja, joilla piratismia voidaan nykyisestä tasosta vähentää.

Patenttijärjestelmä ja kääntäminen

Kohdassa 3.1 todetaan eurooppapatentin olevan IPR-strategian kannalta oleellisen tärkeä kehityskäsi. On kuitenkin huomioitava, että ns. Lontoon sopimuksen mukaisella kieliregiimin muutoksella tavoiteltavat käännöskustannussäästöt tulevat todennäköisesti pk-yritysten kannettavaksi lisääntyneen asiantuntijakonsultoinnin kuluina. Samoin kielelliset tulkintaepäselvyydet tulevat lisääntymään – etenkin, mikäli konekääntämistä todellakin aiotaan hyödyntää erittäin vaativissa patenttiteksteissä. Tämä avaa mahdollisuuden oikeudellisesti epäselville tilanteille, mikä puolestaan lisää litigatiota ja siten kustannuksia. Yhteiseurooppalainen patenttioikeudenkäynti englanniksi, ranskaksi tai saksaksi ei todennäköisesti onnistu suomalaiselta pk-yritykseltä omin voimin. Tämän suuntainen kehitys ei siis ole omiaan vahvistamaan suomalaisten toimijoiden asemaa.

Helsingissä 12. päivänä elokuuta 2011

Paavo Ahonen
Puheenjohtaja

Anne Salomaa
Toiminnanjohtaja